

Stručna radna skupina za neprofitne medijske projekte za promicanje demokracije i razvoja civilnoga društva

Aleksandra Uzelac, članica

Gordana Simonović, članica

Vesna Kesić, članica

Dejan Kršić, član

Omer Rak, član

Teodor Celakoski, Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva, član Upravnoga odbora, član

Ruža Beljan, Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva, suradnica za informiranje i izdavaštvo, članica

Zagreb, 15. ožujka 2006.

KRITERIJI

o standardima kakvoće za neprofitne medijske projekte za poticanje demokratizacije i razvoja civilnoga društva u RH prijavljene na poziv za iskaz interesa za suradnju Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva

POJAM MEDIJ I MEDIJSKI PROJEKT

ZA POTICANJE DEMOKRATIZACIJE I RAZVOJA CIVILNOGA DRUŠTVA

POJAM MEDIJ I MEDIJSKI PROJEKT *Stručna radna skupina definirala je isključivo u kontekstu i za potrebe projektnoga zadatka Nacionalne zaklade, a vezanom za definiranje kriterija za neprofitne medijske projekte prijavljene na javni poziv za iskaz interesa za suradnjom na postojećim i novim neprofitnim medijskim projektima za poticanje demokratizacije i razvoja civilnoga društva, objavljenim 15. rujna 2005. godine.*

Pojam *medij* odnosi se prije svega na produkciju vlastitih sadržaja, koji moraju imati kontinuitet u izlaženju i moraju biti usredotočeni na organizacije civilnoga društva i vrednote za koje se zauzima civilno društvo, dok širenje sadržaja mora biti okrenuto široj javnosti, a ne internomu informiranju organizacije ili interesima uže interesne skupine ljudi. Medij treba zagovarati javno dobro iz perspektive skupina koje promiču djelovanje usmjereno na pozitivne društvene promjene, medijskim projektom treba širiti prostor javnoga dijaloga.

Pod pojmom *medij* ne razumijeva se tehnički ili tehnološki nosač, format, servis ili sredstvo kao što je nosač zvuka ili slike, radijska ili televizijska frekvencija, tiskovina bilo koje vrste, informacijske ili promidžbene poruke primateljima elektroničke pošte, forum, *web*-stranice i sl. ni sadržaji objavljeni na njima ako ne zadovoljavaju kriterije da kontinuirano, redovito i u vremenski neograničenome slijedu, aktualno i ažurno, u pretežito vlastitoj produkciji sadržaja informiraju javnost o temama od širega javnoga interesa

Sadržaji s područja civilnoga društva i podsektora civilnoga društva smatraju se relevantnima ako se bave nekim društvenim problemom od širega društvenoga interesa ili interesa koji je s njime jednostavno povezati.

S obzirom na širinu djelovanja, mediji mogu biti nacionalni, regionalni i lokalni.

SRS je definirala **opće kriterije** koji se odnose na sve vrste medija, **dodatne kriterije** za svaku vrstu medija posebno i **aspekte suradnje** između Zaklade i udruga.

Prijedlozi projekata koji su pristigli na poziv za iskaz interesa Nacionalne zaklade mogu se svrstati u pet skupina medijskih projekata: *web*-stranice, tiskovine, radio, televizija i ostalo. U kategoriju *ostalo* svrstani su svi prijedlozi koji ne zadovoljavaju ni pojam medija ni opće kriterije za medije pa stoga u kontekstu dodatnih kriterija i neće biti razmatrani.

Opći kriteriji:

1. iskustvo članova osnovnoga projektnoga tima u novinarskome radu te radu u mediju relevantnome za projektni prijedlog
2. stručno i profesionalno iskustvo suradnika koji rade na projektu u području civilnodruštvene tematike
3. dosadašnja vidljivost, kvaliteta i uspješnost vlastite produkcije medijskoga projekta ako on već duže vrijeme postoji
4. osnovni ljudski i materijalni kapaciteti organizacije za provedbu medijskoga projekta
5. sukladnost osnovnih ciljeva i djelatnosti organizacije s provedbom medijskoga projekta

Prijedlozi projekata za financiranje trebali bi u potpunosti udovoljavati navedenim općim kriterijima za medijske projekte. Iznimno, razmatrat će se i oni prijedlozi koji udovoljavaju svim navedenim općim kriterijima, ali ne u svakoj točki jednako i u potpunosti kako je navedeno.

Financijska samoodrživost medijskoga projekta nije opći kriterij za sve skupine jer je za neke projekte, npr.

osnivanje radijskih postaja, moguće prikazati samo projekciju mogućih prihoda, budući da se donatori gotovo nikad ne žele obvezati na financiranje radijskih projekata ako nije osigurana koncesija. Osiguravanje sredstava nalaženjem novih izvora financiranja za takve, ali i sve druge projekte trebalo bi proizaći iz suradnje sa Zakladom.

Okvir za suradnju sa Zakladom koji se odnosi na sve projekte:

1. SRS predlaže Zakladi da organizira savjetodavni sastanak (*brainstorming*) s predstavnicima izabranih projekata kako bi što kvalitetnije definirala svoje daljnje korake u pogledu rada na medijskome području.
2. SRS predlaže Zakladi da sa zainteresiranim predstavnicima projekata organizira javni skup (konferenciju) koji će u diskurs javne rasprave postaviti problematiku alternativnih i neprofitnih medija.
3. SRS predlaže Zakladi da samostalno u partnerstvu s drugim donatorima osigura okvir za stabilno financiranje medijskih projekata.

Dodatni kriteriji za svaku pojedinu skupinu medijskih projekata

WEB

Kriteriji:

1. web-projekti trebaju funkcionirati kao informacijski portali

Ovaj kriterij isključuje tematske, projektne i organizacijske internetske stranice, što proizlazi i iz razrade općih kriterija.

Za praćenje provedbe projekata i produžetak financiranja potrebno je uvesti kriterije kao što su broj posjeta i učitavanja stranica, učestalost preuzimanja sadržaja od strane drugih medija, stvarna otvorenost, interaktivnost i sudjelovanje javnosti u forumima, reakcijama i sl. Kao jedan od dodatnih kriterija treba postaviti povezanost s civilnim sektorom te stalno i uspješno poticanje sudjelovanja njegovih predstavnika u proizvodnji sadržaja portala.

2. otvoren i slobodan pristup svim informacijama koje portal nudi
3. osiguravanje mogućnosti slobodnoga korištenja i daljnje distribucije sadržaja proizvedenih za portal
 - a) s obzirom na prirodu javnoga financiranja koje Zaklada predstavlja te s obzirom na mogućnosti koje su se u proteklim godinama razvile u pogledu primjene alternativnih sustava licenciranja u digitalnom okružju, SRS preporučuje primjenu takvih sustava kako bi se osiguralo što slobodnije korištenje i širenje sadržaja.
 - b) omogućavanje dostupnosti sadržaja uporabom novih tehničkih standarda

Tehnička rješenja poput RSS-a omogućuju odvajanje sadržaja od prikaza sadržaja te time svaku sadržajnu jedinicu čine neovisnom o formatiranju, a time i lakšim predmetom dijeljenja i obrade. Ovim tehničkim rješenjima ukupna se manipulativna vrijednost i iskoristivost te mogući socijalni doseg svakoga sadržaja potencijalno beskonačno umnogostučuju.

4. osigurana minimalna samoodrživost medija temeljena na drugim financijskim potporama, vlastitim prihodima i/li volonterskome radu

Okvir za suradnju projekata sa Zakladom

1. kriteriji pod točkama 2, 3 ne moraju biti ispunjeni pri prijavi projekta, već se dogovaraju sa Zakladom u procesu završnoga kruga odabira projekata
2. Zakladi se predlaže da razmotri mogućnost suradnje s nositeljima ove skupine medijskih projekata na organiziranju konferencije o ulozi alternativnih, odnosno novih medija civilnoga društva u Hrvatskoj.

TISKANI MEDIJI

Kriteriji:

1. tiskovine koje su koncipirane tako da imaju redovito, kontinuirano, najmanje kvartalno izlaženje u vremenski neograničenome razdoblju
2. osigurana slobodna distribucija koja odgovara općim kriterijima što ih trebaju ispunjavati mediji
3. osigurana minimalna samoodrživost medija temeljena na drugim financijskim potporama, vlastitim prihodima i/li volonterskome radu

Iz općih i dodatnih kriterija proizlazi da se pod pojmom *tiskani medij* ne razumijevaju jednokratne publikacije, npr. knjige, ni serijske publikacije koje ispunjavaju neku ograničenu svrhu ili se planiraju za neko vremenski ograničeno trajanje. U ovu skupinu ne ulaze ni sekundarne publikacije – plakati, leci, promidžbeni i tiskani materijali.

Okvir za suradnju projekata sa Zakladom

Pri završnom odabiru projekata uzet će se u obzir spremnost predlagača da ispuni navedene kriterije jednako kao i procjena da ih je moguće ispuniti u realnom roku. Nakon odabira Zaklada će, u dogovoru s predstavnicima projekata, ponuditi fleksibilan okvir za ispunjavanje navedenih kriterija.

RADIO

U radijskim projektima postoje dvije kategorije: radijske postaje i radijske emisije.

Radijske emisije

Kriteriji:

1. nositelj projekta radijske emisije mora biti neprofitna i nejavna pravna osoba (udruga, nejavna ustanova - ustanova kojoj osnivač nije Republika Hrvatska i tijela lokalne samouprave – općina, grad, županija, Grad Zagreb.)

Napomena: Zakladi se predlaže da u daljnjem radu na razvoju medijskih projekata razmotri mogućnost da nositelji radijskih emisija mogu biti i postojeći profitni i javni mediji samostalno ili u suradnji s neprofitnim subjektom, pri čemu je potrebno jasno i formalno ustanoviti uvjete partnerstva i/li koprodukcije koji nedvosmisleno upućuju na to da dio projekta koji se odnosi na područje prezentacije civilnoga društva ima neprofitni partner.

2. emisije su koncipirane tako da imaju redovito, kontinuirano emitiranje, najmanje jedanput na mjesec, u vremenski neograničenome razdoblju
3. postoji formalizirana suradnja i partnerstvo između nositelja projekta i medija u kojem će se on ostvariti

Radijske postaje

Kriteriji:

1. nositelj koncesije ili osnivač subjekta koji je nositelj koncesije mora biti neprofitna i nejavna pravna osoba (udruga, ustanova /ali ne javna/ i sl.)

Napomena: Zakladi se predlaže da u budućem radu na medijskome području razmotri mogućnost postavljanja kriterija da, u slučaju kad je osnivača nositelja koncesije više, samo jedan mora biti neprofitna i nejavna pravna osoba, a da ostali mogu biti i tijela lokalne samouprave ili trgovačka društva.

2. projekti moraju zastupati raznolike interese civilnoga društva (a ne samo pojedinih podsektora) te biti okrenuti najširoj javnosti

Drugi medijski projekti mogu biti okrenuti najširoj javnosti, a da pritom nastupaju iz perspektive (ali ne i isključivoga interesa) pojedinoga podsektora. Radijske postaje, zbog prirode medija, ne bi smjele biti tako usmjerene, no mogući su naglasci na pojedine tematike i ciljne skupine radi kvalitetnijega profiliranja i pozicioniranja proizvoda u radijskome eteru.

Okvir za suradnju projekata sa Zakladom

1. Zakladi se predlaže da djeluje u svrhu unapređenja institucionalnoga okvira za djelovanje neprofitnih radijskih postaja, osobito u segmentu provedbe zakonskih odredaba o dodjeli «neprofitnih frekvencija» u određenome razmjeru u odnosu na one koje su dodijeljene u profitne svrhe. Budući da je Zaklada javna institucija mjerodavna za unapređenje i razvoj civilnoga društva te da je dostupnost frekvencijskoga spektra za djelovanje neprofitnih medijskih projekata jedan od legitimnih ciljeva kojim želi omogućiti navedeni razvoj na tome području, djelovanjem prema drugim institucijama sustava može se pospešiti mogućnost raspisivanja slobodnih frekvencije za neprofitnu namjenu. Zakladi se predlaže da za ovo područje djelovanja angažira vanjske stručnjake.
2. Zakladi se predlaže da u suradnji s predlagateljem projekta osnivanja radijske postaje utvrdi najprimjereniju namjenu ulaganja financijske potpore koja bi bila usmjerena aktivnostima potrebnima da se dobije koncesija za emitiranje (moguće namjene: javno zagovaranje, kampanja, lobiranje, izrada elaborata i dr.).
Zaključeno je da dodjela sredstava za samu realizaciju projekata osnivanja radijskih postaja ne bi bila svrhovita sve dok projekt ne osigura koncesiju te da je potrebno financirati predradnje i pripremu projekata i projektne dokumentacije.
3. Zakladi se predlaže da projektima s kojima uspostavi neki od oblika suradnje naveden u točki 2. pruži i pisanu potporu, odnosno pismo namjere, u slučaju raspisivanja natječaja za dodjelu neprofitne koncesije na području na kojem se projekt namjerava izvoditi. Pismo potpore odnosilo bi se na specificirane natječajne svrhe, a u njemu bi se naznačili modaliteti i visina inicijalnoga financiranja.
4. Zakladi se predlaže da u slučaju dodjele koncesije projektu s kojim je sklopila ugovor o suradnji osigura inicijalno financiranje toga projekta te da pokuša osigurati dugoročniji okvir za moguće sufinanciranje od drugih donatora kroz određenu *matching shemu*.

TELEVIZIJA

S obzirom na to da nije iskazano zanimanje za osnivanje neprofitnih televizijskih postaja te na zahtjevnost toga medija, SRS nije imala osnovu na temelju koje bi utvrdila potrebe i definirala kriterije za osnivanje neprofitnih televizijskih postaja.

Televizijske emisije

Kriteriji:

1. nositelj projekta televizijske emisije mora biti neprofitna i nejavna pravna osoba (udruga, nejavna

ustanova i sl.) – ovaj kriterij isti je kao kod radijskih emisija

Napomena: Zakladi se predlaže da u budućem radu na medijskome području razmotri mogućnost otvaranja suradnje s javnim i profitnim medijskim nositeljima izrade projekta, koji bi projekt izradili samostalno ili u partnerstvu s neprofitnom organizacijom, pri čemu je potrebno jasno i formalno ustanoviti uvjete partnerstva i (li) koprodukcije koji nedvosmisleno upućuju na to da stručni diskurs područja civilnoga društva daje neprofitni partner.

2. emisije trebaju biti koncipirane tako da imaju redovito, kontinuirano emitiranje najmanje jedanput na mjesec u vremenskome razdoblju od najmanje jedne godine s intencijom da postanu stalne te da se emitiraju u vremenski neograničenome razdoblju

S obzirom na to da je televizija tehnički i financijski zahtjevniji medij te da se pretpostavlja da će trebati još neko vrijeme dok se ne uvedu stalne emisije koje će pratiti područje civilnoga društva, ovim se kriterijem ostavlja mogućnost da projekti koji mogu voditi u smjeru uspostavljanja takvih stalnih emisija dobiju potporu.

3. postoji formalizirana suradnja i partnerstvo između nositelja projekta i medija u kojem će se on ostvariti – ovaj je kriterij isti kao kod radijskih emisija

Okvir za suradnju projekata sa Zakladom

Zakladi se predlaže da u suradnji s nositeljima izabranih projekata potakne nastavak inicijative da se na javnoj televiziji pokrene stalna emisija posvećena civilnomu društvu.

SRS predlaže Zakladi da izbor medijskih projekata prijavljenih na ovaj poziv za iskaz interesa obavi u dva koraka. U prvom krugu potrebno je nositelje projekata upoznati s kriterijima izbora i provedbe projekata. Zakladi se predlaže da odluku o financiranju medijskih projekata donese s obzirom na rezultate tih razgovora.